

WG POD Maatschappelijke Integratie 23.02.2021

Acties ter bevordering van het psychologisch welzijn van de gebruikers, ter bestrijding van psychisch lijden ten gevolge van sociaal isolement en ter verbetering van het begrip en de toepassing van preventieve gezondheidsmaatregelen.

Daniel Burkel

Responsable Services de Santé Mentale

Mail - daniel.burkel@cpascharleroi.be

Olivier Georges

Directeur Prévention Santé Mentale et Urgence Sociale

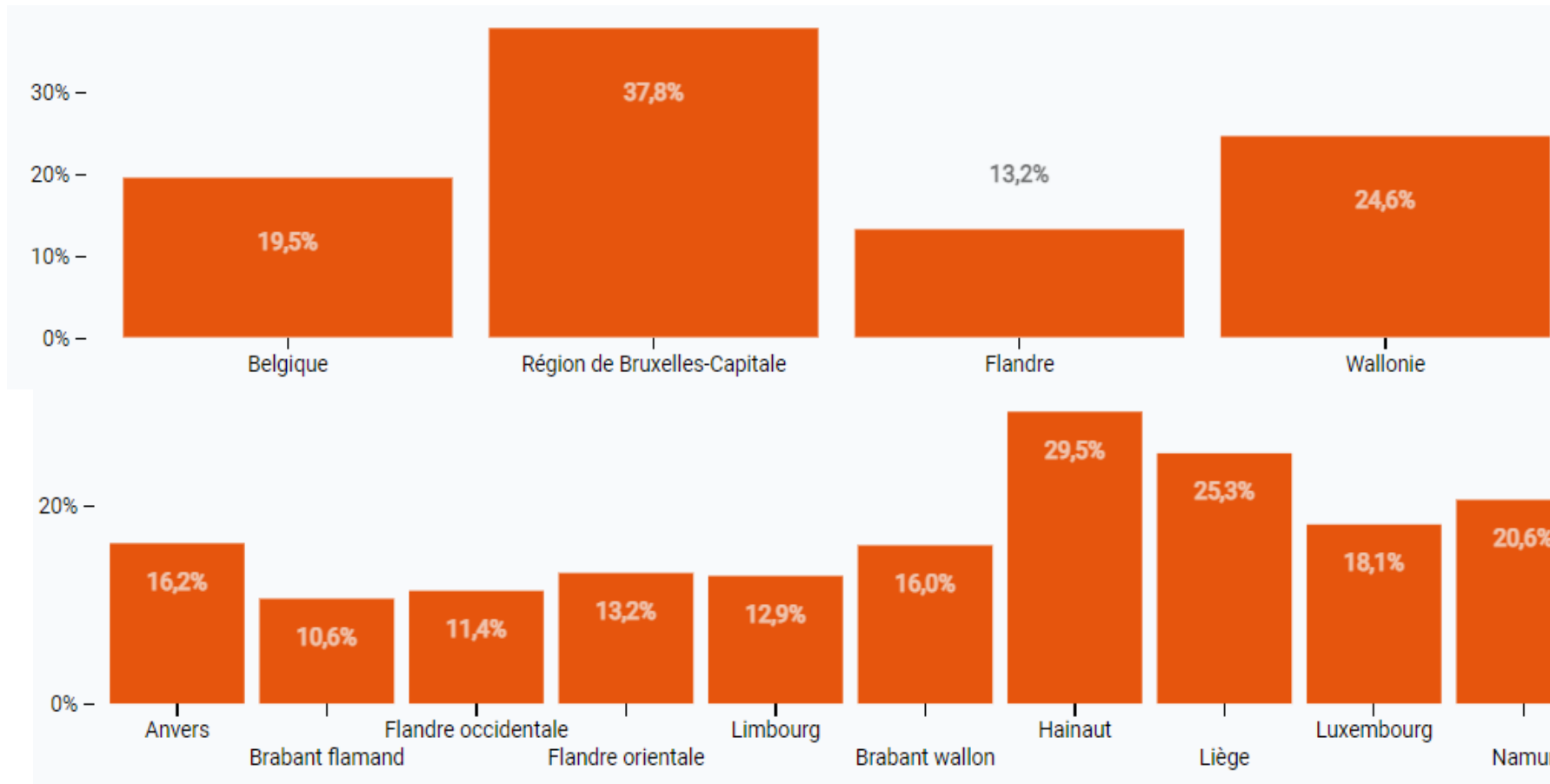
Mail - olivier.georges@cpascharleroi.be

Geestelijke gezondheid en bestaansonzekerheid

- Hoe groter de bestaansonzekerheid van het individu, hoe groter de kans dat hij of zij aan psychische stoornissen lijdt.
- Er bestaat een dubbel verband tussen geestelijke gezondheid en bestaansonzekerheid:
- - enerzijds zijn bepaalde pathologieën een factor van bestaansonzekerheid voor mensen;
- anderzijds draagt de situatie van uitsluiting bij tot het ontstaan van psychische problemen.

= Sociale ongelijkheden inzake geestelijke gezondheid.

Armoederisico's (Statbel)

Enkele cijfers ...

- Van april tot december 2020 zijn ongeveer 13.949 bijstandsaanvragen ingediend door 6.881 verschillende personen (een gemiddelde van bijna 2 aanvragen per persoon);
- Van deze 13.949 aanvragen was slechts 38,5% afkomstig van mensen die al eerder waren geholpen door of bekend waren bij onze diensten;
- Deze nieuwe doelgroepen omvatten 698 loontrekkenden en 121 zelfstandigen;
- De aanvragen waren niet gelijkmatig over de tijd gespreid (pieken in juni en oktober);
- De meest getroffen leeftijdscategorieën zijn 31-40 jaar en 41-50 jaar;
- Wij verwachten een stijging van de aanvragen met ongeveer 9,5% in 2021.

Sociale Dienst

- De Sociale Dienst van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn van Charleroi (OCMW) is georganiseerd op 14 sites, waaronder 12 Sociale Antennes, waaraan de Cel Daklozen en de Cel Diversiteit en Maatschappelijke Integratie worden toegevoegd;
- Er werken meer dan 150 werknemers (maatschappelijk werkers, opvoeders, onthaal- en administratief personeel);
- De psychosociale belasting wordt steeds belangrijker voor de teams in de sociale antennes. Zij worden geconfronteerd met een lijdend publiek en sommige gebruikers lopen het risico te ontsporen. De teams zien duidelijk dat de geestelijke gezondheidsproblemen toenemen. Zij geven ook uiting aan een gevoel van machteloosheid ten aanzien van bepaalde noodsituaties die door de gezondheidstoestand worden verergerd.

Ons CGG-systeem

Sinds vele jaren ontwikkelt het OCMW van Charleroi initiatieven in deze sector:

- Twee diensten voor geestelijke gezondheidszorg:
 - Generalistenteam;
 - Verslavingsteam;
 - Team van "straathoekpsychologen";
 - Therapeutische Club;
 - Preventie- en gezondheidsbevorderingsteam (geestelijke gezondheid en verslavingen).
- Hoofdopdracht: opvang en opvolging van alle aanvragen op in verband met psychologische en psychiatrische moeilijkheden, met name door middel van individuele, gezins- en parenconsultaties.

Beoogde maatregelen

- Een gezamenlijke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Sociale Antennes en de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) kwam drie keer bij elkaar om de behoeften, de te nemen maatregelen en de toe te passen methodologie vast te stellen.
- De beoogde maatregelen hebben betrekking op twee niveaus:
 - directe maatregelen die gericht zijn op gebruikers ;
 - indirecte maatregelen ter ondersteuning van de teams van de Sociale Antennes in hun opdrachten.
- Zij worden ten uitvoer gelegd door de oprichting van een Cel voor psychologische ondersteuning in de Sociale Antennes (CAPAS - Cellule d'aide psychologique en Antennes Sociales) (1) en door een gericht Opleidingsplan in verband met geestelijke gezondheid en psychologisch welzijn (2).

Directe maatregelen

1. Ingrijpen op het moment van de crisis (zelfmoordgedachten, decompensatie, partnergeweld, gezinsgeweld, enz.);
2. Focussen op het sociaal isolement door opnieuw familie- en sociale banden aan te knopen (buren, vrienden, enz.) of door mensen naar diensten te begeleiden (netwerk voor onderlinge hulp, verenigingen, enz.);
3. Interventie in psychologische risicosituaties: een eerstelijnsmedewerker is bijvoorbeeld op de hoogte van de situatie van een gebruiker (gezin/volwassene/kind/adolescent) die zeer kwetsbaar is en die het risico loopt om "te kantelen" > de Cel voor psychologische ondersteuning in sociale antennes (CAPAS) zal een ontmoeting met de persoon voorstellen;
4. Zorgen voor follow-up op korte of middellange termijn (1e lijn) totdat de situatie weer in evenwicht is of wordt omgebogen naar de "klassieke" geestelijke gezondheidszorg (CGG, ziekenhuizen, IBW, wooncentra, enz.);
5. Een verbindingsfunctie vervullen (rode draad): de CAPAS-cel is verantwoordelijk voor het initiëren, herstellen of behouden van de toegang tot geestelijke gezondheidszorg (psychiater, ambulante of residentiële GG-dienst).

Indirecte maatregelen

1. Individuele ondersteuning: om de teams in staat te stellen moeilijke ervaringen te verwerken (emoties van angst voor geweld, gevoelens van machteloosheid in bepaalde situaties, grote stress, enz.;;) - (Gebaseerd op het model "psychologische debriefing" dat wordt voorgesteld door de CGG);
2. Leren omgaan met emoties: hulpmiddelen verwerven om emotioneel om te gaan met moeilijke situaties;
3. Opleiding/bewustmaking: verstrekken van theoretische input over het thema geestelijke gezondheid en over praktische instrumenten om complexe situaties in verband met de geestelijke gezondheid van de begunstigden aan te pakken;
4. Advies/gesprek over aspecten van de geestelijke gezondheid: om de teams in staat te stellen een specifieke situatie op het gebied van de geestelijke gezondheid te bespreken met een psycholoog, zodat zij kunnen nadenken over de houding die zij moeten aannemen en op de best mogelijke manier kunnen reageren op de situatie waarmee zij worden geconfronteerd.

1. Oprichting van een Cel voor psychologische ondersteuning in de Sociale Antennes (CAPAS-cel)

- Deze Cel fungeert als een interface tussen de Sociale Antennes en de sector van de geestelijke gezondheidszorg.
- Het interventiemodel is dat van de outreaching, die erop gericht is ondersteuning te bieden in de leefomgeving of op andere relevante plaatsen, afhankelijk van de situatie van de gebruiker;
- De aanvraag kan tot de Cel worden gericht door de gebruiker of door een professional (eerstelijns maatschappelijk werkers van de Sociale Antennes, vanuit de Espaces Citoyens (Burgerruimtes), huisarts, enz.), alsook door de omgeving van de gebruiker (buren, familie, kinderen/tieners, enz.).
- Na een analyse van de situatie (die verschillende gesprekken kan vergen): moeilijkheden, behoeften, middelen, enz., stelt de CAPAS-cel een ondersteuningsplan op in samenwerking met het eerstelijns personeel en, indien nodig, met de sector geestelijke gezondheidszorg.
- De Cel zou bestaan uit 9 VTE psychologen (nader te bepalen). Idealiter bestaat de Cel uit 3 VTE kinder-/adolescentgerichte psychologen, 3 VTE volwassengerichte psychologen, 2 VTE teamgerichte psychologen en 1 VTE psycholoog die ook de klinische coördinatie van het team verzorgt.

2. Doelgericht opleidingsplan voor de Sociale Antennes op het gebied van geestelijke gezondheid en psychologisch welzijn

- De COVID-19-gezondheids crisis heeft een periode vol veranderingen in leef- en werkpatronen op gang gebracht.
- De crisis heeft ook veel ongerustheid en onzekerheid teweeggebracht.
- Dit heeft veel teams gedwongen nieuwe manieren van werken en samen zijn te ontwikkelen.
- Bovendien kunnen de teams in de Sociale Antennes, die in de frontlinie staan tegenover de woede, het onbegrip, het leed of zelfs de hulpeloosheid van sommige gebruikers, een sterke emotionele impact hebben ondervonden.

= Om hen te helpen (opnieuw) afstand te nemen, hun gevoelens te durven uiten maar ook om instrumenten te verkennen om hun psychische integriteit te bewaren, wordt voorgesteld een beroep te doen op een externe operator voor de organisatie van:

- ✓ twee dagen opleiding in "emotiebeheer", gevolgd door intervisies over het thema emoties;
- ✓ een inleiding tot MBSR (Mindfulness-Based Stress Reduction) als een hulpmiddel voor het omgaan met emoties en stress.

Bedankt voor jullie aandacht.

